

რედაქცია

აბას-აბატის მადანზე, შორანოვის სახლებში.

ხელის-მომწერა

რედაქციაში და სტ. მელიქიშვილის სტამბაში. ქალაქს გარეშე მცხოვრებთათვის: ВЪ Тифлисъ. ВЪ редакцію газеты „Дროება“.

გაზეთის ფასი

წელიწადში — 8 მან., ნახევარ წელიწადში — 4 მან. და 50 კაპ., თვეში — 1 მან. ცალკე ნომერი — ერთი შაური.

დროება

გამოდის კვირაში სამჯერ

განცხადება

მიიღება ქართულს, რუსულს, სომხურს და ფრანგულს ენებზე.

განცხადების ფასი

ღიდი ასობით, ასობე — 1 კაპ., ასო-მოაწერულით, სტრიქონზე — 8 კაპ., ციცეროთი, სტრიქ. — 5 კაპ., პეტიტით — 4 კაპ.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ სტატიებსა და ლუბეკდული სტატია ავტორს უკან არ დაუბრუნდება.

გაზეთის „დროებას“ გამოცემაზე 1875 წელს.

მომავალ წელს გაზეთი

„დროება“

კვირაში სამჯერ გამოვა

ქვირაობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით. გაზეთის ფორმატი ცოტათი ეხლანდელზე უფრო პატარა იქნება.

გაზეთის ფასი:

წელიწადში გაგზავნილ და გაუგზავნელად 8 მან.
ნახევარ წელიწადში 4 მან. და ათი შაური.
ერთი თვისა 1 მან.

ხელის მოწერა

მიიღება თფილისში „დროების“ რედაქციის კანტორაში, მელიქიშვილის სტამბაში (ბანოვის ქუჩაზე), ქუთაისში: ანტ. ლორაქიფანიძის ბიბლიოთეკაში და ზაქარია შვიშვილთან (სასულიერო სასწავლებელში), შოთს — ზურაბ არუწოვთან, ბორს — სოფრონ მგალობელთან (სას. სასწავლებელში), ქვირილაში — მ. დ. ლაბაშიძესთან, ახალსენაკს — ნიკ. დგებუძესთან და ალექ. იოსელიანთან, ზუგდიდს — ალექს. ჩიკოძესთან, ხონს — ივ. ჯიანიანთან და ბიორგი ჩიქოძესთან, მცხეთაში — ალექს. წულუკიძესთან, ქუთაისს — როს. მარდ. მიქელაძესთან, სიღნაღს — ლევან ჯანდიერთან, თელავს — იოსებ ალექს. სულხანოვთან, შარდლოს — მის. ანდრონიკაშვილთან, ახალციხეს — ნიკ. მესხიეთთან და ანნა მუსხელიანთან, მ. ზურგეთს — ანტ. ნაკშიძესთან.

ამას გარდა ქალაქს გარეშე მცხოვრებთა პირ-და-პირ რედაქციაში შეუძლიანთ თავიანთი მოთხოვნების გამოგზავნა, ამ აღრესით:

ВЪ Тифлисъ. ВЪ редакцію газеты „Дроება“

რედაქციისაზან

ზოგიერთი ახალი ხელის-მომწერალები მომავალი წლის გაზეთისათვის, რვა მანეთის მაგიერად, ძველის ჩვეულებისამებრ, მხოლოდ ექვს მანეთს აგზავნიან. ეს წარ-

მოსდგა იმისაგან, რომ განცხადება ახალი წლის გამოცემაზე ერთობ გვიან დაიბეჭდა. ამ ხელის მომწერლებს ეთხოვთ, დანაკლისი ორი მანეთიც გამოგზავნონ რედაქციაში.

ფელტონი

ქველი და ახალი წელი

პიიპუ! პიიპუ! პუუუუ!

ხელში მიჭირავს ქამანჩა; მსურს გავებრო სტვირის გულდა, რომ ლექსებით ძველ ბატონსა მივყარო ქვა და გუნდა!.. რაც რომ იმან ჩვენ გვაკენესა, ქმარა!.. მეტი აღარ უნდა!.. მტარვლობდა, მაგრამ ბოლოს მასაც ფერი გაუხუნდა, და ახლისა მოსვლის წინეთ უსირცხვილოთ წალაყუნდა!.. ზოგიერთი პირუტყვები შეიკრიბნენ გუნდა-გუნდა ბაჰყენენ, ცრემლით გააცილეს, წინ უძღოდათ მელა-კუდა. თავს ტირიან: „რაღა ექნათო? ჩვენს ბუშბერაზს ვშორდებითო; იმის ხელში აღმა მსვლელო, აწ თავ-ღელმა ეგორდებითო!.. ღღემდი ვშვით სხვების მგლეჯი, ღღეს უწევით ელორდებითო, და წმინდა ანგარიშიში ვერვის გავუსწორდებითო!..“ ტირიან და ქვითინებენ, ცრემლ-მირეულს ხუტყვენ თვალსა... დახეთ!.. დახეთ თვალთ-მაქცებსა!!

ამადლიან მომავალსა. მაგრამ გულში სულ სხვას გრძნობენ, იწყვილიან გზა და კვალსა, რომ შიშის ქრად ისახევენ, ახალ-ბატონს მომავალსა, რომელიცა კარგათ არჩევენ, თურმე, ვარდასა და ეკალსა! ჩვეულობრივ თვალთ-მაქცობით მას ვერ აუხევენ თვალსა!.. არ აწყევა მოენეებს, არც კიკოებს, არც იმ ქალსა, რომელიცა საქნიელზედ მიმინოებს უქნეს თვალსა!.. როგორც მისი ქუა ურჩევენ, ისე აჩენს სამართალსა!.. ერთის სიტყვით, სულ არა ჰგავს თურმე იმ ძველ ბატონს მთერალსა! ხალხიც მისგან სამკურნალოდ მიტომ ელის ღღეს წამალსა, რომ აწ წყლული მოუშუშოს ერთგულსა და შესაბრალსა და ჩვენც ვფიქრობთ, რომ ამ იმედს აგვისრულებს ვითა ვალსა. მაგრამ უნდა გავიხსენოთ ჯერ რუსთველის ნაუბარი: „მას მკურნალმა ვითა არგოს, მინც არ სთქვასო სატყეარო?“ და თვითონ ჩვენ უნდა ვუთხრათ ჩვენი წყლული-საჩივარი, თუ ვით ღღემდი მართალს სიტყვას დახურული ჰქონდა კარი, და მცარცველებს ჰქონდათ ხელში

„დროების“ შექმნევეთს კორრესპონდენტებს უმორჩილესად ეთხოვთ, მიიღონ მხედველობაში გაზეთის სიპატარავე და ამის დაგვირად მოკლე კორრესპონდენციები გამოგვიგზავნონ ხოლმე; კორრესპონდენციების დაყოფა და სამ-ოთხ ნომერში ბეჭდვა მოუხერხებელი საქმეა.

სამოენებით ვაცნობებთ ჩვენი გაზეთის მომავალ მკითხველებს, რომ ჩვენ მოგვივიდა აკაკი წერეთლის ახალი რომანი — „იმერლები“ — რომლის ბეჭდვას ამ მოკლე ხანში დაეწყებთ.

წინათვე შეგვიძლია ესთქვათ, რომ ეს რომანი ჩვენში ბევრს ააღაპარაკებს...

თ. ილია ჭავჭავაძე შეგვიპირდა ამ წელს ერთი თავის ახალი თხზულების მოცემას გაზეთში დასაბეჭდავად.

ამას გარდა „დროების“ რედაქციას განზრახვა აქვს, რომ ამ წლიდამ გაზეთის ფელტონის განყოფილებაში შესანიშნავი თანამედროვე და აგრეთვე ძველი კაცების მოკლე ბიოგრაფიები ბეჭდოს. სხვათა შორის, ამჟამად სამი კაცის ბიოგრაფია აქვს იმას დასაბეჭდული: ბიორგი შაშინგტონის, იოსებ ბარიბაღლისა და რობერტ მუენის.

ბურთ-მაიდან — მთა და ბარი...
დროა იმათ ბეჭდ საქმეებს
მიენათოს ღღეს ლამპარი,
რომ გამოჩნდეს ნათლად და მთლად
საქმე მათი შესაზარი,
და შენც ჩვენო ახალ-კაჩო,
სმენად ყური მოგვაპყარი!..
რა გამოავლენდენ ტურა, მელა,
და ძაღლები შინაური,
ბაწყვა ჩვენში საქონელი,
მათამი და ინდაური;
სულ საპნობით მიდის ღვინო
და ტომრებით მისდევს პური!..
ბატონ მელებს გაუშარჯოსთ!
მოგწონს მათი სამსახური,
ქულის ქნევა. ფეხის სლოქვა
და ცქვიტნა მათი ყური;
არც იქ თ მხრით, არც აქეთ მხრით
არაჟინ ჰყავსთ უშადური;
აზნაურსა გლეხი ჰნატრის,
ბლენს შენატრის აზნაური
და ერთად კი ორივესა
აქვსთ მამლარის ძაღლის შური!..
ამ ჩიტების გუნდში ვიცნობთ
ჩვენ მხოლოდ სამს შუამავალს,
რომელიცა საზოგადოდ
ჯერ არ შედგომიან სხვის კვალს:
ხელქვეითებს ტყავს არ ხდიან,
არ აგლეჯენ რბილსა და ძვალს
და მით ახალ ქურქს არ ჰკერვენ,
სჯერდებიან გამოანაცვალ!..
შეიდი მგელი კიდეც სხვა გეყავს,

ამ კვირაში გამოვიდა
ერ ცელი

„დროების კალენდარი“

ქართელებისა, სომხებისა და ფრანგებისათვის შედგენილი და გამოცემული „დროების“ რედაქციისაგან.

ისყიდება: თფილისში — მართანოვის წიგნის მაღაზიაში და აგრეთვე სხვა ჩვენ ქალაქებში და უფხუდებში.

ფასი ექვსი შაური.

საქართველო

საახალწლო

მამა-პაპური წესი მოითხოვს, რომ ახალი წელიწადი მოლოცვითა და ნატურით დაიწყოს.

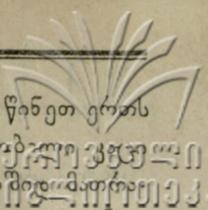
მამ მოულოცოთ...ჯერ თვითონ ჩვენ თავს!

„დროების“ რედაქციის მოსალოცავი საგანი აქვს: ღღევანდელი ღღიღამ და წლიწანდელი წლიღამ ის იწყებს ღიღი ხნის ნატურის აღსრულებას მოყვანასა: რომ გაზეთი კვირაში სამჯერ გამოცემეს.

თუ ღღემდი კვირაში ერთხელ სიამოვნებდით გაზეთის ხილვითა და წაკითხვით, — მოგვილოცავს: ახლა ეს სიამოვნება გავისამდებათ.

თითო თითოს მაზრებშიდა.
ქველა ერთად ბოდის იხლის
ჭკუსა და აზრებშიდა!..
მათი ნაშრომ-ნაღვაწევი
ბეგრჯერ ვნახეთ მაზრებშიდა,
და ერთი მათშიც ურევი
ძარგი როგორც ფაზრებშიდა!..
ბაჩუქდებით, არას ვიტყვი
იმ ერთს დათვის ნახლებზედა,
რომელიცა იმედი აქვს
ღღესაც კარის ძაღლებზედა;
და უძახის: „ბერში! ბერში!“
თითს უშვერს მათ სახლებზედა
და ძველებთან გადასული
ძაბილს ილესავს ახლებზედა!
მითიც არის... მაგრამ არა,
სჯობს იმაზედ არა ესთქვა რა,
თორემ ვიცი არ დაგვზოგავს:
ბიჭია და მეტე-ჩარა...
სულლუტი და გაიძვერა
ღღერილობს როგორც ჯარა,
მინც რომ კი დაუკვირდება,
შემოთაც იცნობს ჩქარა!..
და ეს ჩემი მესტირობაც,
მე მგონია, აწ კი ქმარა.
ბოდის ვიხდი მკითხველებთან,
ბაჩუქდებით სწორეთ, თვარა
სტვირის გულა დაიჩუტა,
ქელში სული გაეპარა!
პიიპუ! პიიპუ! პუუუუ! —

აკაკი

და თუ გაზეთის დანახვა და ვაღა-
ხედა გულს შევიწუხებდათ.— გვებ-
რალებით, რადგან შემდეგში ამგვარ
მწუხარებას კვირაში სამჯერ გამო-
ცდით...

ახლა შენ მოგილოცავთ, მკით-
ხველო!

პირთი წლით დაბერება მოგილო-
ცავს შენთვის.

მოგილოცავს ყველა იმ უსი-
ამონებისა და მწუხარებისაგან თავის
დაღწევა, რომელიც შარშანდელმა
წელმა მოგიტანა!

შინატრით, რომ ამ დამდეგს
1875 წელს სიხარულისა და სიტ-
კობების მეტი არა ეძღვნოს რა შენ-
თვის; ვინატრით ყველაფრის ასრუ-
ლებას, რასაც თვითონ შენ შენ-
თვის ნატრულობ!... ხო გეყოფა?!

შარშანდელი წელიწადი შენთვის
კარგი წელიწადი იყო.

შენ, ქართველო თავადო და აზნა-
ურო, თითქმის მარტო შარშან გა-
მოიცან, რომ გრძელ კაცს გრძელი
საზანი ეჭირება და კუჭს საქმელი,—
გამოიცან და განსაკურებულის სიცხა-
რით შეუდგე ისეთ საქმეებს, რომ-
მელთაგან გრძელ საზანსა და მუც-
ლის გასაძღომს საქმელს მოელო.
დაარსე ბანკები, მიწაშიაც კი ჩას-
ძვერი ნიხბითა და ჩაქუჩით...

შენ, ქართველო გლეხო, დიდი
ხნით ნაგრძობი გაქვს, მაგრამ ახ-
ლა უკეთ იგრძენ — თუ რა სიამო-
ნება და ნეტარება მოსდევს უმეც-
რებს, კუჭის სიცილიერესა და სხე-
ულის შეუმოსველობას.

იგრძენ და სასოფლო შკოლები,
ყველის ქარხანები, გამსესხებელ-შემ-
ნახველი კასები გამოიწყე. მაგრამ...
მაგრამ დღეს ახალი წელიწადია და
სადარდელ საგნებზე ლაპარაკს ალა-
გი არ უნდა ჰქონდეს.

შარშანდელი წელიწადი მოსა-
ლიანი წელიწადი იყო.

ძანეთში დღინოს კალიამ და სეტ-
ყვამ ბევრი ვერა დააკლო რა. მარ-
თლში პურს ჰპველამ და უწყლო-
ბამ. იმერეთში სიმინდს ჰიამ და გვა-
ლვამ. ქველგან ყველაფერი საქმართ
მოვიდა...

მაგრამ მარტო დედა-მიწის მოსა-
ვალს კი არ დაუდგა კარგი დარი:

ლიტერატურის მოსაველსაც ვერ
უჩივლებთ: შარშანდელი წლის გან-
მავლობაში ოცდა-ხუთი ათასი ვე-
ზემპლიარი სხვა და სხვა ქართული
წიგნი დაიბეჭდა! დამეთანხმეთ, რომ
ჩვენი ახლად გამოდრეკილულის მწი-
გნობრობისათვის ეს ისეთი მოვლე-
ნაა, რომლის აღნიშვნა ღირს.

ასე და ამ გვარად: ერთი წელი-
წადი მოვიტანეთ ამ წუთი-სოფლის
ცხოვრებისა.

ღმერთმა მრავალ ამ დღეს დაგას-
წროსთ!...

ს. მესხი

დღიური

✱ ჩვენ შევიტყუეთ, რომ თფილისის
გუბერნიის თავად-აზნაურობის საად-
გილ-მამულ ო ბანკი ამთვის
ათსან ხუთმეტს გაიხსნება
და დაიწყებს მოქმედებას.

ამ დროსთვის მოვიღიან აგრეთვე
პეტერბურლიდამ ამ ბანკის მმარბე-
ლის თ. ი. შავჭავჭავის დაბრუნებას,
რომელსაც, როგორც ისმის, კარგათ
გაურთვებია საქმე შესახებ გირაოს
ფურცლების გასაღებისა.

შსარგებლობთ ამ შემთხვევით,
გამოაცხადოთ, რომ ყოველ-გვა-

რი განცხადება თფილისის გუბერ-
ნიის საადგილ-მამულო ბანკისა,
და იმედია აგრეთვე მუთისისაც,
როცა დაარსდება, „დროების“
ქართულს ენაზე, და იბეჭდებ.
თფილისის ბანკის წესდებაში პირ-
პირი მუხლია, რომლის ძალითაც ამ
ბანკის განცხადებანი ორს რუსულს
ოფიციალურ გაზეთში — „მმართვე-
ლობის მოამბეში“, და „თავაზში“ და
ამას გარდა ქართულს გაზეთს „დრო-
ებში“ უნდა იბეჭდებოდნენ.

✱ ამბობენ, რომ, მისეღს გარ-
და, კიდევ ორ სხვა ალაგას აპი-
რებენ ძანეთში სასოფლო ბან-
კის გამართვას: იორზე და ძარ-
დანახში.

ამნაირად მოკლე ხანში ძანეთს
ოთხი სასოფლო ბანკი ექნება: თი-
რეთის, რომელიც ეხლაც მოქმე-
დებს, მისეღის, იორისა და ძარდა-
ნახის. მართლში კი მხოლოდ ერთი
ბანკია, ესრედ წოდებული: „ზაქარი-
ას ბანკი“ ანუ უკეთ ვსთქვათ ომი-
სის შემნახველ-გამსესხებელი აზნა-
ნავობა. იმერეთში არცერთი. რო-
გორც ვაგივთ, მხოლოდ ეხლა ემ-
ზადებია ძულაშში ბანკის გახსნას,
თ. ა. მიქელაძის მეცადინეობითა და
შეწვევითა.

როგორც ჰხედავთ, ამ საქმეში ძა-
ხეთმა ყველა სხვა საქართველოს
ნაწილებს აჯობა.

✱ ბასული თვის 22-ს თფილისის
საქალაქო გამგეობის კრებაში
ახლად ამორჩეულმა ქალაქის მოთა-
ვემ თ. იაზონ თუმანოვმა მიიღო
ფიცი. ამის შემდგომ დეპუტატების
კრებამ თავის შორის, კენჭის ყრით,
ამოარჩია ვედი კაცი, რომ-
მელთაც ქალაქის საგანგებო საქმე-
ები ახალი წესდების მისაღებად უნდა
დაამზადონ. ეს შეიღი კაცი არიან
შემდგენი: ღოღუხანოვი, რომელსაც
56 კენჭში 50 თეთრი კენჭი ერგო,
ჯაყელი — 47, შლიმიროვი — 45, მა-
ტინოვი — 45, მეანგულაძე — 43, მ.
ი. ზუბალოვი — 43 და შარავეი — 42.

✱ ჩვენი მოგვიედა წერილი
ერთი „თფილისის მცხოვრებისაგან“,
რომელიც ახლად ამორჩეულ ქალ-
ქის გამგეობის ყურადღებას
შემდეგს აგნებზე მიაქცევს:

მგონი, არცერთ ქალაქში არ ის-
ყიდებოა, ამბობს წერილის ავტორი,
იმდენი უნდილი და დამაალ-გაფუ-
ჭებული ხილი და საზოგადოთ ხო-
რაგი, რამდენიც ჩვენს ქალაქშია.
ამითი, რასაკვირველია, ყველაზე უფ-
რო მომეტებული ენება ქალაქის
ღარიბ ხალხს ეძღვეა, რომელიც
იფი საქმელ-სასმელით იკვებება.

ამას გარდა ურიგო არიქნება, ახალ-
მა გამგეობამ ჯეროვანი ყურადღება
მიაქციოს იმ გარემოებასაო, რომ
ჩვენს ქალაქში უცხო ქვეყნიდამ მო-
სულ ვაჭრებსა და ხელოსნებს ხარჯი
სრულებით არა ხდება რაო, მაშინ
როდესაც ქალაქის და აგრეთვე შე-
მოსულ მუშას და საზოგადოთ ღა-
რიბს და ულუკმა-პურო ხალხს, რომ-
მელიც ხშირად უსაქმოთ დაიარება,
ქვეშიდამ საფენის ნაგლეჯს აცლიან
და ისე ახდენენებენ ქალაქის შეწე-
რილ ხარჯსაო.

✱ უნდა ვაგეტყუთ, რომ ჩვენ
აჩქარებით მოგვიედა, რომ წასულ
„დროების“ ნომერში ვერ მოვიხსე-
ნეთ ნამდვილი მიზეზი იმისა, თუ
16 დეკემბერს, ოლქის სასამართლო-
ში, რისთვის და რა გარემო-
ებაში დაპკრა ხანჯალი თ.
შაქრო მახვანოვმა თ. ძიკო
ჩოლაყა შეიღს.

ნამდვილი მიზეზი ის გარემოება
იყო, რომ განჩინების მოსმენის შემ-
დეგ, რომლის ძალითაც ეს საქმე
კიდევ ერთხელ გადადევს, თ. ჩოლა-
ყა შეიღს უთქვამს თავის ცოლის ძმის
მახვანოვისთვის: უკანასკნელ ოცჯერ
კიდევ გადავადებინებ ამ საქმეს, „მო-
იცა, ესე გატარებო!“ წარმოიდგინეთ
კაცის მდგომარეობა, რომელიც ამ-
ნაირი საქმის გადადების წყალობით
იღუბება, რომელსაც, როგორც ამ-
ბობენ, ამ საქმისათვის უკანასკნელი
ორი ათასი თუმანი დაუხარჯავს და
საყვარელი დის ტანჯვისა და წვალე-
ბის დასასრულს ვერა ხედავს. ამ
კაცს აბრაზებს ის პირი, რომელიც
თავის დამლუბველ და დის შეურაცხ-
მყოფელ და მტანჯველად მიიჩნია...
თი ნამდვილი მიზეზი...

ამ შემთხვევის შემდეგ დატუსა
ლებული მახვანოვი, მეორე დღესვე
გამოუშვეს ციხიდან.

საზოგადოება დიდის ინტერესითა
და მოუთმენელობით მოელო, ამ
შესაძრწუნებელი საქმისა დასასრულს,
რომელიც ამ იანერის 10-ს არის
დანიშნული გასახილველად ქალაქის
ოლქის სასამართლოში.

მეცდებით, რომ ეს პროცესი ი-
წამსვე და სრულად წავაკითხოთ ჩვენს
მკითხველებსა.

✱ ოდესიდამ მოგვიედა ამბავი,
რომ ჩვენს ახალგაზდა სწაველულს, უფ.
მ. ვეტრია შეიღს, მშვენიერად
დაუცვა ვსქიმიის მაგისტრო-
ბაზე წარდგენილი დესერტაციია
და მაგისტრობის ხარისხიც მიუღია.

✱ ჩვენი ჩვეულებრივი კორრეს-
პონდენტი უფ. ანთიმოზი გეწერს
სუჯუნიდამ, რომ ამ სოფლის გლე-
ხებს ამას წინათ შკოლა გაუშარ-
თავთ, მაგრამ რადგანაც აქაური გლე-
ხები ძალიან ღარიბები არიან და მას-
წავლებელს ჯამაგირი ვერ მისცესო,
ამისგამო თვითონ მასწავლებელს
მოუნახავს საშუალება: ყოველ პა-
რასკევს და კვირაობით ლატარიას ათა-
მაშებს თურმე და აქედამ თვეში
უკანასკნელი თუმან ნახევარი შემო-
დის.

ახირებული საშუალებაა, თქვენ
ნუ მომიკვდები...

„დროების“ კორრესპონდენცია

ოზურგეთი, 28 დეკემბერს.

მაგახსენებთ, გურულები ზღვის
პირად, ცხოვრებენ, და რადგან ჯერ
ბუნებას არ დაუკარგავს თავის ზედ
მოქმედება კაცზედ, მგონი, ამის გა-
მო გურულებიც ისეთი მღელვარე
ხალხი უნდა იყოს.

ზამოხვალოთ, მაგალითად, ოზურ-
გეთის მშვენიერ მადანზედ, რომელ-
ზედაც მოფენილია ყოველ გვარი
პირუტყვის განაველი, და გაიგონებთ
საშინელ ყვირილს. მიუახლოვდებით
და შეიტყობთ, რომ ვიღაცას გუშინ
საზოგადოება გაულანძღავს. პირთი
უხეიროდ გამსხვილებული ამბობს,
რომ ის კაცი გადავასახლოთო, მე-
ორე კისერ მოხრილი და ჩალუნული
ეუბნება, რომ რაიცა შეეხება მ-
გ სავანზედ ქალაღის დაწერას მე გა-
ვაკეთებ ისე, რომ ქვა განეთქოსო,
მესამე ამბობს, რომ მე, როგორც
წარმომადგენელი, ხელს მოგიწერო
და სხვა...

ამ დროს ერთი შემოაერევა ხალხს
და კიდევ უფრო ასაღელვებელ ამ-

ბებს ლაპარაკობს: „ამას წინათ ერთს
უფროსს ერთი კეთილშობილი გეწერს
გაულახავს საზოგადოებაში დამორჩი-
ნით: კეთილშობილს უჩივლია, მაგ-
რამ ახლა საქმე მოუსპიათ; მე ვგო-
ნებ, ეს საქმე ჩვენდა უკითხავათ არ
უნდა გათავებულოყო. თქვენთვის
მაინც უნდა ეკითხათ უფალო წარ-
მომადგენლო?!

ზამოდის ცოტა ხანი და დიდ გვა-
როვანნი და დიდყუროვანნი შემო-
ერევიან ხალხს, ისინიც მოდიან ვი-
ზედაც აღელვებული იყვნენ; მოლა-
პარაკენი ორთავეს სიმდაბლით თავს
უკრავენ და ახლაკი ამინდზე ან სხვა
ამგვარ უენებელ საგანზე შეიქნება
ზაასი. ძიდეც ცოტა ხანს შემდეგ ბა-
თალიონის ყარაული დარეკს პარველ
საათს და შეიქნება სადილოდ მიწვევა.
საზოგადოების გმირი იყოფიან ორ
ნაწილად, ერთი ნაწილი მიდის დიდ
გვაროვანთან და მეორე ნაწილი მი-
დის დიდ ადგილოვანთან.

ამნაირად ისტუმრებენ ოზურგელე-
ბი ღეთის გაჩენილს დღეებს, თვეებს
და წელიწადებს. მხოლოდ ეს არის
გასაკვირველი, რომ ყოველ დღით
დიდი აყალ-მაყალი არის, ასე გგო-
ნია, ქვეყანა დაიქცევაო და შემდეგ
ისე დაწყნარდებიან, რომ ბალახზედ
უმდაბლესი შეიქნებიან და წყალზედ
უწყნარესი. შაგმა ზღვამაც ასე იცის,
მაგრამ მისი აღელვების შედეგები
მაინც შესამჩნევია ხოლმე: როდე-
საც აღელდება, ბევრი ვაჭრების სა-
ქონელი და ბევრი გემები იღუპები-
ან. ოზურგეთშიაც ხშირად აღელ-
ვებიან, მაგრამ შემდეგ უენებლოდ,
მეგობრობით და სადილებით თავდე-
ბა საქმე.

წარმოიდგინეთ, რა საქმეები შე-
ემთხვა ოზურგელებს ამ უკანასკნელ
დროს, და როგორ დაწყნარდა და
უკვლოდ განქრა ეს ყოველი! ბუ-
რიის ერთი ტყის მცველი გაბასრა
საზოგადოებაშიდ ი. მ—მ, რომელ-
მაც სთქვა, სხვათა შორის, რომ ეს
ცველი მ—ი ხაზინის ქურდი არი-
სო. ტყის მცველს საჩივარი შე-
ატანინეს, მაგრამ მერმე ერთმანეთს
თავზედ ქონი მოუსყესო და დაც-
ხრნენ. პირთა პოლიციის პრისტავმა
ერთი ვაჭარი გალახა შუა ბაზარში
და ესეც შეინახეს ქონ წასმული
ემშაკის ქულაშიდ. პირთა აფიცრმა
უეზდის სამმართველოს კანცელია-
რიაში სულ დედა უგინა მოსამსა-
ხურებს და მათ სამართალს. შედგა
საქმე, მაგრამ მერმედ ქონი მოუ-
სვეს გალანძღულებს. პირთა აქაური
სამმართველოს სეკრეტარმა, ამბო-
ბენ, ძალით და დიდის შეურაცხ-ყო-
ფით დაიჭირა ქალაქის დეპუტატები
და რაღაცა ნახარჯზედ ხელი მოაწე-
რინა, მაგრამ აქაც შეიძლება თურმე
ქონის წასმა...

პირთის სიტყვით ქონი დიდი მო-
სახმარისი ყოფილა ერთი მით, რომ
რასაც წაუსვამ, მერმე სულ რომ
ათრიო, ხვას არ ამოიღებს, და მეო-
რე მით, რომ წყალში და ლაფში
რომ ჩაგდო ქონ-წასმული, არ დას-
ველდება და მშრალი გამოევა, რად-

გან, მოგვხსენებთ, ქონს წყალი
ერიდება.—

მხლა ამბობენ, რომ მსურვეთში
ახალი უფროსი მობრძანდება და
სახედავითა და დიდი ცელილება მო-
ხდებაო.

X.

რუსეთი

△ „მმართველობის მოამბეში“
დაბეჭდილის შმალესი ბრძანებისა-
გან სჩანს, რომ 1874 წლით და-
დგეს დ. მ. ნიკოლოზ პონსტან-
ტინეს ძის ავტორობაში არა ნორმა-
ლური მოვლითა და შეუმჩნევიათ და
ამის გამო იმის ყურის-გდება ლეიბ-
მედისკის ზღვევებისა და ბლინ-
სკისათვის მიუხდეთ. ამ ექიმებს
შეუმოწმებიათ ესლა, რომ დ. მ.
ნიკოლოზ პონსტანტინეს ძე ავით
არის ქუთის შემოლილობითა და ამის
გამო მის იმპერატორებით შიდი-
სობას თვითონ იმაზე და იმის ქა-
ნებზე დაუნიშნავს. მსაკუთნათ
დიდი მთავრის მამა პონსტანტინე
ნიკოლოზის ძე იქნება.

△ იმ უწყისების გამოაკვლე-
ველად, რომელიც ამ უკანასკნელ
დროს მოხდა პეტერბურლის უმაღ-
ლესს სასწავლებლებში, მთავრობას
ცალკე კამისია დაუნიშნავს; ეს კა-
მისია შემდეგი პირებისაგან შედგე-
ბა: თავს-მჯდომარე დ. ტ. ს. პალუ-
ევი, წიგნის: მინისტრები: იუ. ტიციისა,
სამხედრო, შინ-განი საქმეებისა, ფი-
ნანსისა, გზათ მინისტრი და სახალ-
ხო განათლებისა; ამათ გარდა სჯა-
ში მიიღებენ მონაწილეობას: მმარ-
თველი მე-II საიმპერატორო კან-
ცელარიისა, სახელმწიფო კონტრო-
ლერი და ჟანდარმების შეჭი (უფ-
როსი).

△ დეკემბრის 13-ს ს. პეტერ-
ბურლის მომრიგებელ მოსამართლე-
ბის კრებაში განუხილავთ აველა-
ციით გადატანილი საქმე იმ ტენო-
ლოგიური ინსტიტუტის 14 სტუდენ-
ტისა, რომელთაც არეულობისა და
უწყისების მოხდენას აბრალებდნენ.
პრებს მხოლოდ ორი ამთავანი უ-
ცენია დამნაშავედ, რომელთათვისაც
თითო თუმანი ჯარიმა ან ორი დღით
დატუსალება გადაუწყვეტია; დანარ-
ჩენები კი გაუთავისუფლებიათ.

△ მმართველობას დაუმტკიცებია
წესდება იმ საზოგადოებისა, რომე-
ლიც მედიკო ხიურგის აკადემიაში
მოსწავლე ქალების შესაწივად
შესდგა ამას წინათ პეტერბურლში.

△ მავლილი დეკემბრის 15 ს. პე-
ტერბურლში უნდა ყოფილიყო მგო-
რე კრება რუსეთის საადგილ-მამულო
ბანკების გაშვებლებისა.

უცხო ქვეყნები

რადგან პოლიტიკური პროგრამის შეც-
ვლის თაობაზე ჩვენ ჯერ გადაწყვეტილი
პასუხი არ მიგვიღია მთავრობისაგან, ამის
გამო უცხო-ქვეყნების განყოფილება გაზეთ-
ში ჯერ-ჯერობით ისევ ძველებურად მიგე-
რად.

საზრანგეთი. (დროების კორ-
რესპონდენცია). ბინდათ თუ არა პა-
რიჟის ცხოვრების გაცნობას მისი
ერცული და მდიდარი ყავახანებით
დაიწყებთ. ამ სიტყვას ქართული ე-
ნის გულისთვის ეხმარებ, თორემ
როგორ გაუბედავ ამ სახელის კად-
რებას იმ მშვენიერათ მორთულ სა-

ლებს, რომელთაც კაცი თითქმის
ყოველ ნაბიჯზედა ხედავს დიდ ბულ-
ვარებზედ. შავხანას როცა ამბობ,
თვალ წინ გიღვება რაღაცა უხერო
სახლი, უგემურათ აშენებული და
კიდევ უფრო უგემურათ მორთუ-
ლი; აქაურა Café-კი ამ ნაირს არას
გაგახსენებთ.

შორიდანვე ადვილი საცნობი
არის — პარიჟის კაჭე: დიდი მინის
ფანჯრები, რომელთაც სიმაღლით
და სიგანით მთელი კედელი უჭირავს,
და მდიდრულად განათება ადვილათ
აქნობებს კაცს თავს.

შიგნით მორთულობა მეტად ფა-
ქიზი და დარბაისლურია. დიდი კაჭე-
ბი ყოველთვის რამდენიმე ოთახიდ-
გან არის შემდგარი; ცალკე ოთახი
არის ბილიარდისათვის, ცალკე სხვა
სათამაშოებისათვის, როგორც ჭად-
რაკი, ნარდი და სხვა; რამდენიმე
ზალა გაზეთების საკითხავად. მითოე-
ული ზალა მშვენიერად არის მორ-
თული: შავი მარმარილოს სტოლე-
ბი სხვა და სხვა ფორმისა, ოქროს
ვარაყიანი ხავერდის სკამები და დი-
ვნები, კედლები სულ მინისა ასე,
რომ საითკენაც უნდა მიხედოთ,
ყველგან თქვენ თავს ხედავთ; ამ
ბედნიერებას გარდა, მთელს ზალასაც
ერთიანად ხედავთ: თქვენ წინ მყო-
ფნი ხომ თქვენ წინ არიან და ვინც
თქვენს უკანა ზის, იმათაც თქვენს
წინ კედელშიდ ხედავთ.

პარიჟის კაჭე სალავბო ალაგია.
დილას, ნაშუადღევს, საღამოს სულ
ხალხით სავსესა ნახავთ ამ ადგი-
ლებს. პარიჟელი კაცი თოკით რომ
დააბა, სამ საათს ვერ გაჩერებ სახლ-
ში. მთ რამე საქმე აქვს და მუშა-
ობს, მაშინ ამ მუშაობას ადგია; იშო-
ვის თუ არა ცოტა თავისუბალ დროს,
იმ წამსვე გარეთ მივბის ან ბულვარ-
ებისაკენ ან კაჭეებისაკენ. მისი პო-
ლიტიკური და სოციალური ცხოვრე-
ბა აქ გადის. აქ ის ხედავს თავის
ამხანაგებს და თანამოსაქმეებს. თა-
ვის საქმეებსაც აქ არიგებს, სამუსაი-
ფო დროსაც აქ ატარებს. საღამოს,
როცა დიდ ბირჟაზედ საქმეები შეს-
წყდება, აქ გადმოდის საბანკო ქა-
ლადების ეპრობა, ამ კაჭეების წინ
არის აქციების, ობლიგაციების და
კუპონების ტრიალი. ბირჟის ფასების
აწივ-დაწივა, რამდენათაც ეს წარმოს-
დგება ხოლმე პოლიტიკური ამბებიდ-
გან, ამ ადგილები თანა არსად გა-
მოიზომება; ყველაზედ უფრო ნამ-
დვილად აქ შეიტყობთ, თუ რა გან-
ვლენა აქვს საღებ-მიცემო საქმეებ-
ზედ ამა და ამ პოლიტიკურ მოვლი-
ნებას.

არც გასაკვირველია, რომ ეს ასეა:
რაც უნდა დიდი საქმე იყოს, აქ იწყ-
ება, რაც უნდა პატარა საქმე იყოს,
ისიც აქ იწყება და აქვე თავდება. ეს
გარემოება: დიდი და პატარა საქმე-
ების დაწყება და შესრულება იმ ნაირ
თვისებისაა, რომ ყველაზედ უფრო მას
აწივებს ყოველ ნაირ პოლიტიკურა
ცვლილებას; ყველაზედ უფრო იმას
უნდა ფაქიზათ მოვლა; ამიტომაც
ამ გვარ საქმეებზე უფრო ადვილად
დაინახავს კაცი პოლიტიკური მდგო-

მარეობის საზარლო თუ სასარბებლო
ბოლოს. აქედგან წარმოსდგება,
რომ ამ კაჭეების წინ უფრო ადვი-
ლათ შეიტყობს კაცი რომლისამე
პოლიტიკური მდგომარეობისადმი სა-
ზოგადოების ნდობას, ვინემ სხვაგან
სადმე.

პოლიტიკური მოძრაობის წყაროც
აქ არის, აქ ყოველთაირ გაზეთებს
და ჟურნალებს ნახავთ; დილის, შუა-
დღის და საღამოს გაზეთებს, რა ნაირ
პარტიასაც უნდა ეკუთვნოდეს, სულ
აქ იპოვით.

ამ მხრით ერთი განსხვავება აქვს
აქაურს კაჭეებს: აქ ძვირად იპოვით
უცხო-ქვეყნის გაზეთებს; თითქმის
რომ პროვინციის გაზეთებიც არ
იპოვება არსად, მარტო პარიჟის გა-
ზეთებით არიან სავსე. სხვა ქვეყნებ-
ში, შევიცარიაშიდ მაგალითად, დიდ
კაჭეებში ყველაზედ უფრო უცხო-
ქვეყნის გაზეთებია; მაგრამ ამ შემ-
თხვევაშიაც პატარა ხალხები მითი
განირჩევიან დიდი ხალხებისაგან, რომ
უფრო ადვილებენ ყურს განათლების
მომდინარეობას უცხო-ქვეყნებში და
შედლებისა დაგვარად, სარგებლობენ
მითი, მაშინ როდესაც დიდ ხალხებს
თავის თავის მეტი არა ახსოვთ რა და
არცა ფიქრობენ, ისე უბნელებს მათ
თვალს ამპარტანობა. შეიძლება ამ
პატარა საქმეშიდაც დაინახოს კაც-
მა, რომ ისევ პატარა ხალხებს
უფრო შეუძლიათ შეითვისონ ყო-
ველ ნაირი ცხოვრების გაუმჯობე-
ლობა, რომელსაც ნამდვილი მეცნიე-
რება შეიმუშავებს.

მაგრამ რაც უნდა იყოს, აქ, პა-
რიჟში, ასეთი ჩვეულება ჰქონიათ:
თავის ქალაქის გაზეთების მეტს არას
კითხულობენ.

ამ გაზეთების დარიგებაც საინტე-
სოა; კაჭეებში დილას დილის გაზე-
თი გაქისთ მარტო, შუადღისას შუა-
დღის, საღამოს კი მხოლოდ ნასადი-
ლევს გამოსული საღამოს გაზეთები.
ამას წინეთ ერთ დიდ კაჭეში ვიყავით
საღამოს; ყველგან, სადაც არ მივიხდევ,
სულ თუ Patrie-ს, თუ Liberte-ს კით-
ხულობდენ. მიუბრუნდი ჩემ ამხანაგს
და უთხარი, რომ ჩვენ წმინდა ბო-
ნაპარტისტების კაჭეში მოვსულვართ
მეტქი. დახედე, როგორ მარტო იმა-
თი პარტიის გაზეთებს კითხულობენ!
იმან ცოტა გაიცინა და მითხრა, რომ
ამ გაზეთებს მითამ კითხულობენო,
რომ ამ საღამოს გაზეთები არიანო
და არა მითამ რომ აქ ყველა ბონა-
პარტისტებს მოეყაროთ თავიო.

მართლაც, მერე შევატყვე, რომ
ყოველ დღის ნაწილს თავ-თავის გა-
ზეთი ჰქონია და ამ დროს, საცა არ
შეხვალ, ყველგან მარტო ამ გაზე-
თებსა ხედავ; თითქო სასირცხოთ
მიჩრდეთ სამი საათის წინეთ გამოსუ-
ლი გაზეთის კითხვა. მითონ მოსამ-
სახურებებიც ისე დარწმუნებული არი-
ან, რომ თქვენ ყველა წინანდელი
გაზეთი წაკითხული გაქვსთ, რომ შე-
ხვალთ თუ არა კაჭეში, მაშინვე ხელ-
ში მოგაჩეჩებთ იმ დროის გაზეთს:
Voila monsieur „le Soir“, journal de
dix heures. შენც მეტი გზა აღარა
გაქვს, უნდა გამოართვა, გაჯდე გან-

ზედ სოკრატ ბრძენით და დაიწყო
კითხვა, მითომ და რაც ათ საათამ-
დის გაზეთები გამოსულია, სულ გა-
დაგიკითხოს თავიდაც, რომელია
ამ გაზეთების კითხვის დროს არის
სჯა და განხილვა მთელი დღის პო-
ლიტიკური ამბების, სამოქალაქო
მომქმედი პირებისა და სხვა საზოგადო
საქმეების.

წმინდა სახალხო პარლამენტები
ეს კაჭეები არიან და არა მერსალის
დიდი თეატრი, რომელსაც მერსალის
ნაციონალურ კრებას ეძახიან.

ბ. ჯ.

პარიჟი, 10 დეკემბერს.

— მერსალის ნაციონალური ძრე-
ბის ერთს უკანასკნელ სხდომათაგან-
ში ნიეირის დეპარტამენტის ამორჩე-
ვაზე ჩამოარდნილა ლაპარაკი. მკით-
ხველს ესხამება, რომ ამ ოთხი-ხუ-
თი თვის წინათ ამ ამორჩევის თაო-
ბაზე პარიჟში ერთი აყალ-მაყალი
იყო: ამბობდნენ, რომ ბონაპარტის-
ტებმა მხოლოდ უკანონო მოქმედ-
ებისა და ინტრიგების წყალობით გაი-
მარჯვესო. იმ დროსვე დაინიშნა
გამომიება იმ უკანონო კომიტეტის
თაობაზე, რომელიც ბონაპარტიელებს
გაემართათ პარიჟში. მას შემდეგ ეს
გამომიება მოსაპეს; ესლა ამ სხდომა-
ზე ბონაპარტიელების წინამძღოლს
რუერს წარმოუთქვამს შესანიშნავი
სიტყვა, რომელშიაც პირ-და-პირ გა-
მოუცხადებია, რომ საფრანგეთის
ხალხი ჩვენსკენ არისო, ჰკითხეთ ამ
ხალხს, როგორი მმართველობა უნ-
დაო და მაშინ შეიტყობთ მცოდნე-
საო. ბოლოს ძრება, ერთი რეს-
პუბლიკელი დეპუტატის წი ადადე-
ბით, გადაუწყვეტია, რომ ჩვენ შორის
ამოვარჩიოთ კამისია და იმან განი-
ხილოს: ნიეერის კინკის ყრა კინო-
ნიერი იყო, თუ არაო.

— დეკემბრის 24 ნაციონალური
ძრების სხდომები შეწყვეტილა და
იანერის ნამდი სხდომა აღარ იქნ ბა;
მაშინ კი, იმეღია, მეტსეღარ გადასდე-
ბენ: კონსტიტუციურ კანონებზე უნდა
დაიწყონ ზოლაპარაკება...

მსპანიბა. გაზეთს „მაეკაში“ ამას
წინათ დაბეჭდილი იყო ტელეგრამა,
რომელ-დამც ეტყობულობთ, ვი-
თომც მსპანიის უმთავრეს ქალაქებში
ერთ დროს გამოეცხადებოდათ ღონ-
აღმწონსი მსპანიის კოროლად და
ჩრდილოეთ არმიასაც (იმას, რომლის
სარდლათ სერანო იყო) იმის მხა-
რე დაეჭაროს.

სხვა გაზეთებში ამ საგნის თაობაზე
ჯერ არა არის რა, და ამის გამო გა-
დაწყვეტით თქმა არ შეიძლება: მარ-
თლა კონსტიტუციური მონარხია და-
თუნდა მსპანიისში, თუ ისევ რესპუ-
ბლიკაა. მაგრამ ამ უკანასკნელ დროს
მსპანიისში ისეთი მოულოდნელი ამ-
ბები ხდება და ამას გარდა მარშალი
სერანო ისეთი მომხრე იყო კონ-
სტიტუციური მონარხისა და მტერი
რესპუბლიკისა, რომ მართალი რომ
გამოღვეს, გასაკვირველი არ იქნება.

ამსტრია. დეკემბრის 20-ს ვენაში
მუშა ხალხის კრება (მიტინგი) ყო-
ფილა, რომელზედაც დიდძალი ხალ-
ხი დასწრებია. მრატორებს მუშა
ხალხის გაჭირებულ მდგომარეობაზე
ულაპარაკებიათ; სხვათა შორის, ერთს
მუშას უთქვამს, რომ სანამ პოლიტი-
კური უფლებები არ მოგვენიჭება,
სანამ სახელმწიფო საქმეებში ჩვენც
არ მივიღებთ მონაწილეობას, მანამ
ჩვენს მდგომარეობას არა ეშველება
რაო; დარწმუნებული იყავით, თავად-

